

Litteratur PPUDEL104 V18

Mål og innhold for emnet:

Målet for emnet er å dyktiggjøre studenten til aktiv deltaking i den profesjonelle utviklinga til skulen som organisasjon. Dette krev forståing for læreren si heilskaplege rolle med tanke på kommunikasjon og samhandling med elevar og kollegaer.

Emnet vektlegg følgjande tema: skulen som organisasjon, læring på arbeidsplassen, samhandlingsprosesser, kollegarettleiing, problemløysing, opne oppgåver og forsøk, modellering, vurdering.

Litteratur:

Pedagogikk

Ut fra forståelsen av emnebeskrivelsens mål og innhold (over) er det tenkt at emnet fra pedagogikkens side skal handle om hvordan lærere deltar i forskjellige sider ved kunnskapsproduksjon om skole, utdanning, elevers læring, læreres læring, organisasjonens læring. Dette er sider ved profesjonell utvikling som lærere er forventet å delta i både for å sikre kvaliteten på utdanningen, for å sikre gode resultater, og for å videreutvikle egen profesjon og organisasjon. Tanken bak er at det finnes forskjellige typer kunnskap som fremkommer på forskjellige måter og som kan brukes på forskjellig vis for å fremme målene om videreutvikling av kvalitet og resultater. Ett eksempel på en type kunnskapsproduksjon er aksjonsforskning fra forrige semester, der det ble produsert kunnskap om egen praksis og til en viss grad effekt på elevers motivasjon, engasjement og opplevd læring i læringsaktiviteter. Et annet eksempel er vurderingssituasjoner, både formative og summative, der kunnskap om undervisningens kvalitet til en viss grad kan synliggjøres. Det finnes flere arenaer for slik kunnskapsproduksjon, som for eksempel kollegaveiledning og nasjonale og internasjonale prøver og tester. Hovedsaken ved alle disse metodene for å få kunnskap om arbeidet i skolen og elevenes læring er i dette emnet hvordan kunnskapene brukes i arbeidet med videreutvikling av den enkelte skole/arbeidsplass.

Emnets mål og innhold handler om skolen som organisasjon, det vil si det interne som foregår innad i hver skole, men også denne organisasjonens plass i samfunnet som helhet. Dette innholdet reflekteres også i emnets formulering av «læreren si heilskaplege rolle» der verken den enkelte lærer eller kollegiet som helhet sammen med ledelsen kan sees som atskilte fra samfunnet og for eksempel politisk styring av utdanning og utdanningsforskning. Samfunnets verdier og politiske verdier og vektlegginger er derfor en del av dette helhetlige perspektivet på læreren i organisasjonen, i interaksjon med læreren og skolen som organisasjon, som del av profesjonell utvikling. Perspektivene fra skolen som organisasjon og læreren/organisasjonen som deltakere i profesjonell utvikling antyder også at læreren ikke kan se seg selv som en ren formidler av disiplinlig kunnskap, men at denne delen av den profesjonelle kompetansen inngår i en større helhet sammen med fagdidaktiske og pedagogiske praksiser og forskning.

Pedagogiske tema i emnet kategoriseres i litteraturlisten under som følger: Deltakelse i profesjonell utvikling i skolen som organisasjon, utdanning og verdier, samhandlingsprosesser i og utenfor skolen, og kvalitetssikringssystemer for utdanning.

Husk at all litteratur kan byttes ut med annen i forbindelse med egne prosjekt og tekster men det kreves både fagdidaktisk og pedagogisk litteratur der begge får omtrent samme vektlegging i tekstene. Hvis litteraturanbefalinger byttes med annen litteratur så diskuter det gjerne med pedagog/fagdidaktiker.

Deltakelse i profesjonell utvikling i skolen som organisasjon

Elstad, E., Helstad, K. og Mausehagen, S. (2014). Profesjonsutvikling i skolen. I: Elstad, E. og Helstad, K.(2014). *Profesjonsutvikling i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 17-38 (22 sider)

Litteraturkiosken

Hermansen, H. og Nerland, M. (2014). Betydningen av læreres kunnskapsarbeid for utvikling av kollektiv praksis. I: Elstad, E. og Helstad, K.(2014). *Profesjonsutvikling i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 224-240 (17 sider)

Litteraturkiosken

Møller, J. (2013). Ledelse og kvalitetsutvikling i skolen. I: Krumsvik, R. J. og Säljö, R. (2013) (red). *Praktisk-pedagogisk utdanning. En antologi*. Bergen, Fagbokforlaget. S. 255-278 (24 sider)

Kvernbekk, T. (2013). Vil dette virke hos oss? Om veien fra forskningsbasert kunnskap til konkret praksis. I: Krumsvik, R. J. og Säljö, R. (2013) (red). *Praktisk-pedagogisk utdanning. En antologi*. Bergen: Fagbokforlaget. S. 279-302 (24 sider)

Kvam, V. (2009). Mellom grunnprinsipp og praksis. Om veiledning, skoleutvikling og frivillighet. *Nordisk pedagogik*, 29, 306–319 (14 sider)

Kvam, V. (2006). Å være aktør i skolebyråkratiet. Om skolelederens begrensninger og muligheter for handling. *Nordisk pedagogik*, 26, 75–84 (10 sider)

Hopfenbeck, T. N. (2012). Strategier for læring. Om selvregulering og strategimålinger i PISA. I: Hopfenbeck, T. N.; Kjærnsli, M. og Olsen, R. V. (red) (2012). *Kvalitet i norsk skole. Internasjonale og nasjonale undersøkelser av læringsutbytte og undervisning*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 69-83. (15 sider)

Litteraturkiosken

Utdanning og verdier

Grimen, H. (2008). Profesjon og profesjonsmoral. I A. Molander & L.I. Terum (red.) *Profesjonsstudier*. Oslo. Universitetsforlaget. (s.114-160) (16 s.)

Litteraturkiosken

Winch, C. og Gingell, J. (2004). *Philosophy and Educational Policy. A Critical Introduction*. London & New York: Routledge. S. 5-15, 35-49 og 51-63 (39 sider) **Tilgjengelig her: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/bergen-ebooks/detail.action?docID=181985>**

Samhandlingsprosesser i og utenfor skolen

Nordahl, T. (2005). Foreldre i skolen. I P.O. Brunstad & Evenshaug, T. (red.), *Å være voksen*. Oslo: Gyldendal (s.60-74) (14 sider)

Litteraturkiosken

Helstad, K. (2014). Kunnskapsutvikling gjennom samtaler i tverrfaglige læringsfellesskap. I: Elstad, E. og Helstad, K.(2014). *Profesjonsutvikling i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 134-151 (18 sider)

Litteraturkiosken

Kvalitetssikringssystemer for utdanning

Haug, P. (2012). Komparative studiar: har dei verdi? I: Hopfenbeck, T. N.; Kjærnsli, M. og Olsen, R. V. (red) (2012). *Kvalitet i norsk skole. Internasjonale og nasjonale undersøkelser av læringsutbytte og undervisning*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 47-56. (10 sider)

Litteraturkiosken

Turom, A. (2012). Skoleprestasjoner og sosial bakgrunn i de internasjonale undersøkelsene. I: Hopfenbeck, T. N.; Kjærnsli, M. og Olsen, R. V. (red) (2012). *Kvalitet i norsk skole. Internasjonale og nasjonale undersøkelser av læringsutbytte og undervisning*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 123-134 (12 sider)

Litteraturkiosken

Kristensen, L. (2014). Læreres sluttvurdering. Vurderingspraksis i et profesjonsperspektiv. I: Elstad, E. og Helstad, K.(2014). *Profesjonsutvikling i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 207-223 (17 sider)

Litteraturkiosken

Forslag til annen relevant/supplerende litteratur (pedagogikk)

Hattie, J. (2009). *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London & New York: Routledge. S. 1-38. (38 sider)

Dahle, R. (2008). Profesjon og kjønn. I: *Profesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget. S. 216-232 (17 sider)

Jørgensen, Ch. H. (2004). Connecting work and education: should learning be useful, correct or meaningful? *The Journal of workplace learning* 16(8) s. 455-566 (12 sider)

Winch, C. og Gingell, J. (2004). *Philosophy and Educational Policy. A Critical Introduction*. London & New York: Routledge. S. 65-78 (14 sider)

Klev, R., og Levin, M. (2009). *Forandring som praksis. Endringsledelse gjennom læring og utvikling* (2. utg). Bergen: Fagbokforlaget. (Del I) (s. 13-158)

Kvernbekk, T. (2012). Formelen for effektive skoler. Om kausale relasjoner mellom det som går inn og det som kommer ut. I: Y. Nordkvelle, G. Haugsbakk og L. Nyhus

(red.). *Pedagogisk utvikling. Veier og omveier til en god skole* (s. 45-67). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (22 sider.)

Postholm, M.B., og Rokkones, K. (2012). Læreres profesjonelle utvikling: En review av forskning om hvordan lærere lærer. I: M.B. Postholm (red.), *Læreres læring og ledelse av profesjonsutvikling* (s. 21-49). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. (28 sider)

Matematikdidaktikk

Problemløsning, åpne oppgaver og forsøk

Polya, G. (2014). *How to solve it: A new aspect of mathematical method*
Princeton university press, (s.1-36) (ikke viktig at det er denne versjonen!!)

Litteraturkiosken

Mason, J.; Graham, A. & Johnston-Wilder, S. (2012). *Å lære algebraisk tenkning* (Kap. 3-4)
Caspar

Litteraturkiosken

Watson, A. & Shipman, S. (2008). Using learner generated examples to introduce new concepts. *Educational Studies in Mathematics* 69, s. 97-109

Hana, G. M. (2015) *Matematiske tenkemåter. Metamatematikk for lærerutdanningen*.
Caspar (kap. 1-2)

Litteraturkiosken

Vurdering

Niss, M. (2015). *Mathematical competencies and PISA*
Assessing mathematical literacy. Springer s. 35-55 **Tilgjengelig her:**

https://bibsys-almaprimo.hosted.exlibrisgroup.com:443/UBB:default_scope:TN_ebrary_pqebrary10983514

Sjøberg, S. (2014). PISA-SYNDROMET: Hvordan norsk skolepolitikk blir styrt av OECD
Nytt norsk tidsskrift 31 s.30-43

Matematikk: Veiledende nasjonale kjennetegn på måloppnåelse for standpunktvurdering etter 10. trinn (UDIR)

Naturfagdidaktikk

Problemløsning, åpne oppgaver og forsøk

Likourezos, V., & Kalyuga, S. (2017). Instruction-first and problem-solving-first approaches: alternative pathways to learning complex tasks. *Instructional Science* 45(2), 195-219, doi:10.1007/s11251-016-9399-4.

Richey, J. E., & Nokes-Malach, T. J. (2015). Comparing Four Instructional Techniques for Promoting Robust Knowledge. *Educational Psychology Review* 27(1), 181-218, doi:10.1007/s10648-014-9268-0.

Vendetti, M. S., Matlen, B. J., Richland, L. E., & Bunge, S. A. (2015). Analogical Reasoning in the Classroom: Insights From Cognitive Science. *Mind, Brain, and Education* 9(2), 100-106, doi:10.1111/mbe.12080.

Sweller, J., Ayres, P., & Kalyuga, S. (2011). *Cognitive Load Theory*. Springer. Chapter 7: The goal-free effect, side 89-98. 12 sider. Chapter 8: The worked example and problem completion effects, side 99-109. 11 sider. Chapter 14: Facilitating effective mental processes: the imagination and self-explanation effects, side 183-192. 10 sider. Til sammen 33 sider.

Tilgjengelig her: https://bibsys-almaprimo.hosted.exlibrisgroup.com:443/UBB:default_scope:BIBSYS_ILS71524505780002201

Nokes-Malach, T. J., & Mestre, J. P. (2013). Toward a Model of Transfer as Sense-Making. *Educational Psychologist* 48(3), 184-207, doi:10.1080/00461520.2013.807556.

Taber, K. S. (2007). Enriching School Science for the Gifted Learner: Gatsby Science Enhancement Programme. Fritt tilgjengelig på https://www.educ.cam.ac.uk/people/staff/taber/giftedscienceeducation/Taber_2007_Enriching_School_Science.pdf (men det finnes også en tilhørende CD med alle undervisningsoppleggene, som man må låne på bibliotek)

Retrieval practice guide: Kan hentes helt gratis fra <http://www.retrievalpractice.org/> (klikk på «download the guide»).

Roediger, H. L., & Butler, A. C. (2011). The critical role of retrieval practice in long-term retention. *Trends in Cognitive Sciences* 15(1), 20-27, doi:http://dx.doi.org/10.1016/j.tics.2010.09.003.

Vurdering

Eggen, P.-O. & Vidnes, B. (2015). Vurdering i biologi. I: Marion, P. van & Strømme, A. (red). *Biologididaktikk*. Cappelen Damm Akademisk, 2. utgave, side 236-256. 21 sider.

Litteraturkiosken

Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., Pintrich, P. R., et al. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing. A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman. Kapittel 3: The Taxonomy Table, side 27-37.

Litteraturkiosken

Campbell, C. M. & Cabrera, A. F. (2014). Making the mark: are grades and deep learning related? *Research in Higher Education*, 55: 494-507. 14 sider.

Julie Schells blogg om peer instruction har nyttige tips: <https://blog.peerinstruction.net/2012/12/12/how-to-write-effective-questions-for-evaluating-deep-learning/> eller her: <https://teach.com/blog/teaching-question-writing/>

Temaside om vurdering hos naturfag.no. <http://www.naturfag.no/tema/vis.html?tid=1994601>

Forslag til annen relevant/supplerende litteratur (naturfagdidaktikk)

Miller, M. D. (2011). What college teachers should know about memory: a perspective from cognitive psychology. *College Teaching*, 59: 117-122. 6 sider.

Shing, Y. L. & Brod, G. (2016). Effects of prior knowledge on memory: implications for education. *Mind, Brain, and Education*, 10 (3): 153-161. 9 sider.

Dunlosky, J., Rawson, K. A., Marsh, E. J., Nathan, M. J., & Willingham, D. T. (2013). Improving Students' Learning With Effective Learning Techniques: Promising Directions From Cognitive and Educational Psychology. *Psychological Science in the Public Interest*, 14(1), 4-58.

Yeager, D. S., Henderson, M. D., Paunesku, D., Walton, G. M., D'Mello, S., Spitzer, B. J., et al. (2014). Boring but important: A self-transcendent purpose for learning fosters academic self-regulation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 107(4), 559-580, doi:10.1037/a0037637.